

TALSU VĀRDS

Redakcija un kantors: — Talsos, Brīvības ielā № 19, tālr. 6

IZNĀK Ceturtdienās

Iesprostota Padomju Baltijas flote

Berlinē. Karam sākoties, boļševiki ar savu Somu jūras lici stacionēto kara floti atkal mēģināja traucēt vācu kuģniecību Baltijas jūrā. Pēc iebrukuma Baltijas valstīs viņu rīcībā bija vesela virkne atbalsta punktu Baltijas jūrā. Pateicoties vācu iniciatīvei, kas nekavējoties sāka iedarboties, diezgan prāvi padomju karaflotes spēki, kā karakuģi, tā arī zemūdenes, jau no paša sākuma ņem maz īsti netika pie vārda. Kara darbības pašā sākumā, 1941. g. jūnijā kāda vācu minū kuģu eskadra pa daļai ļoti grūtos apstākļos izveidoja ofensīvu minū aizsprostu Somu jūras līča priekšā un ar to aizkavēja padomju karaflotes izklūšanu Baltijas jūrā. Nedaudz mēnešu laikā Padomju savienība zaudēja savas bāzes pie atklātās jūras. Tad, piedaloties somu karaflotei, neskatoties uz ienaidnieka traucēšanas mēģinājumiem, pa daļai pat viņa krasta bateriju priekšā, izveidoja otru aizsprostu. Tas nogriezta jūras ceļu no ielenktās Reveles uz Kronštati. Tādēļ boļševikiem nebija iespējams evakuēt Reveli pa ūdens ceļu. Mēģinājumu tomēr izdarīt šādu evakuēšanu boļševikiem nācās samaksāt ar veselu virkni kara kuģu. No minū iedarbes bojā aizgājušo tirdzniecības kuģu koptūpums sasniedza 130.000 brt. Citi kuģi 70.000 brt. koptūpumā nokļuva aizsprostos; vācu gaisa spēki tos nogremdēja ar bumbu trāpījumiem.

Pēdējo divi gadu sešos vasaras mēnešos, kad Somu jūras līcis kuģojams, padomju karaflotes vadība mēģināja pārraut aizsprostu ar zemūdeņu palīdzību. Tomēr arī šiem mēģinājumiem pa lielāku daļai nebija nekādu panākumu. 1941.—42. gadā iznīcinātas 15, bet 1943. g. — 10 padomju zemūdeņu. Nogremdēti arī lielāks skaits citu kuģu. Arī

sargkuģu un minū traleru atbalstītie, neatlaidīgi padomju pasākumi cieta neveiksmi. Padomju karakuģus pieveica vācu apsargkuģu formācijas, bet zemūdenes palika aizsprostīti reģos. Iepriekšējos gados šad un tad izdevās izlauzties kādai atsevišķai padomju zemūdenei. Tās izšāva savas torpēdas uz tirdzniecības kuģiem, tomēr nav domājams, ka tās varēja atgriezties savās bazēs. Bet 1943. gadā nevienai padomju zemūdenei nav izdevies izlauzties uz Bal-

tijas jūru. Vācu aizsprosteroči iedarbojušies visā pilnībā. Vācu vieglie jūras spēki, kas cieši sadarbojas ar somu kara floti un ko izcilā veidā atbalsta vācu un somu gaisa spēki, var būt lepnī uz gūtajiem panākumiem.

Vētras un negaisa laikā

Baigs ir tas laiks, kad dabā vētras un negaisi trako. No tiem bēg putni un pāslēpjas zvēri, pat ziedi aizveras un noliec savas galvas. Tikai lielais mežs stāv negaisiem pretī spēcīgs, varens un cīņai gatavs. Bet arī viņa smagajā krākšanā mēs itkā dzirdam baigu neziņu par savu likteni. Vienīgi cilvēks šai laikā stāv drošs, jo viņš zina, ka viņš ir lielāks un spēcīgāks par visām vētrām un negaisiem.

Arī cilvēku dzīvībai brīžiem saceļas tādas

vētras un negaisi. Tas notiek tad, kad cīņā saduras lielās tautas. Šie negaisi ir daudz briesmīgāki, jo viņos aiziet bojā pat veselās tautas. Vēl tālu no mūsu zemes robežām bija istais šī kara negais, kad jau mūsu zemē sāka griezties negants posta viesulis, kas nāca no austrumiem, un kas gāja pāri mūsu zemei, postīdams un graudams. Tas bija jaunāks par pašu kara negaisu, tā kā pēdējo mēs sākam gaidīt kā atbrīvotāju. Mūsu gaidas piepildījās, kara negaiss pārskrēja mūsu zemi, aiztrenca sārkanos viesuli, bet arī pats vēl nenorima. Tas nav rimis arī vēl šodien, tas trako vēl arvien tālāk. Tepat pie mūsu zemes apvārkšņa mēs dzirdam viņa grāvienus, mēs arvien vēl dzīvojam viņa baigajā iespaidā. Tas grib atgriezties postīt mūsu zemi un tautu. Mūsu tauta ir piecēlusies, lai sargātu savas zemes robežas. Nav neviena mūsu tautas locekļa, kas nenesu savu daļu nastas, kas nepildītu savu tiesu pienākumu, lai atvairstu šo negaisu.

Daudzus, ļoti daudzus kara negaisus mūsu tauta ir izturējusi un pārcietusi savā pagatnē. Atkal mēs dzīvojam tādā grūtajā laikā. Tāpēc mēs bieži dzirdam jautājumu, kas laužas pār mūsu tautiešu lūpām: Vai mēs izturēsim šo lielo pasaules negaisu? — Ko lai mēs viņiem atbildam?

Iziesim mežā, kad tam ir pārskrējusi vētra. Mēs tur redzam daudzus nolauztus, citus ar visām saknēm izgāztus kokus. Tur ir nolauztas galotnes un zari. Bet pašu mežu vētra nav spējusi nolauzt, un tikai tāpēc, ka koks koku ir sedzis un sargājis, ka mežs vētrai ir stāvējis pretī vienots. Katru atsevišķu šī meža koku vētra būtu nolauzusi viegli, bet visus kopā tā nav spējusi pieveikt. Cik vētru gan nav pārcietis šis mežs? Tās ir nākušas gan no rītiem, gan vakariem, bet par spīti tām, tas sfāv vēl arvien liels un spēcīgs. Arvien vēl tas aug un vēl augs taisni debesīs.

Kad dabā trako negaiss un vētra, tad cilvēks stāv drošs un liels šī negaisa vidū. Bet kad negaiss saceļas pašā cilvēku dzīvē, tad cilvēkam jāiet mācīties pie dabas, kā šo negaisu izturēt un pārvarēt.

Vai mēs esam tik dziļi un stipri ieauguši savā zemē kā mežs ar savām saknēm? Vai mūsu tauta stāv šinī laikā tik stipra kā mežs dabas negaisā? Vai latvietis latvietim stāv blakus tik droši un tā sedz un sargā viens otru, kā to dara koks ar koku? Ja mēs tā slāvēsim, tad nekādi negaisi mūs nesalauzīs. Tiešām, tad mēs izturēsim arī šo vētras laiku. Mēs to izturēsim, ja būsīm stipri. Bet mūsu spēks un stiprums ir lielajā tautas tīkumā — vienībā.

Tāpēc mācīsimies šo tīkumu, krāsim spēku, ko dod šis tīkums, ka mēs tiešām varam izturēt un pastāvēt kamēr pāriet šis bargais laiks. Tad atkal mūsu baltā tauta varēs laimīga augt pretī savas dzimtenes skaistajām debesīm.

J. Lūdums.

apakšveļas lietošanu izmaksās atlīdzību.

III.

Uz iesaukšanu nav jāierodās tiem 1923. un 1924. g. dzimušiem pilsoņiem, kuru pasēs jau ir zīmogs par atbrīvošanu no iesaukšanas leģionā slimības dēļ.

IV

Par izvairīšanos no iesaukšanas draud sods pēc Latvijas kara un kara stāvokļa likumiem.

Talsos, 8. decembrī, 1943. g.

P. Mollers
Talsu apr. pol. priekšnieks
v., latv. pol. kapteinis.

Starkis visur!

Fizelera lidmašīnas, frontē iesauktas par „Starkiem”, izpilda dažādus kaujas uzdevumus un sevišķi — ievainoto transportu.

Paziņojums

Pamatojoties uz Iekšlietu Ģenerāldirektora š. g. 24. novembra rīkojumu par Latvijas pilsoņu iesaukšanu aktīvā kara dienestā un Latviešu SS brīvprātīgo leģiona ģenerālinpektora š. g. 1. decembra rīkojumu par 1924., 1923., 1922. un 1918. gadā dzimušo vīriešu iesaukšanu aktīvā kara dienestā Latviešu SS leģionā, nosaku:

I.

Talsu apriņķī dzīvojošiem, augšmīnētos gados dzimušiem vīriešiem jāierodas uz pārbaudi iesaukšanas komisijā Talsos, Lielā ielā Nr. 22 (Ugunsdzēsēju mītnē) zemāk norādītā kārtībā un laikā:

1. Ārlavas, Cēres, Kandavas un Laucienes pagastos dzīvojošiem š. g. 13. decembrī plkst. 8;

2. Libagu, Laidzes, Lubezeres, Mērsraga, Nogales, Pastendes, Spāres, Stendes, un Strazdes pag. dzīvojošiem š. g. 14. decembrī plkst. 8;

3. Upesgrīvas, Valgales, Vandzenes, Virbu, Zentenes pagastos un Talsu, Kandavas, Valdemārpils un Sabiles pilsētās dzīvojošiem š. g. 15. decembrī plkst. 8.

II

Visām iesaucamām personām jāņem līdzi: pase, karaklausības apliecība, uzturs 2 dienām, apakšveļa pārmainīšanai (kreklis, apakšbikses, zeķes), pēc iespējas stulmu zābaki, sega, katliņš vai māla bļodiņa, karote, nazis, dakšīņa, krūzīte, ziepes, bārdas skujuamie piederumi, zobu suka, ķemme, spogulis u. t. t., kā arī iesaiņojums civiltērpa atpakājsūtīšanai. Par savu zābaku un

uzbrukumu operācijas tanku un lidmašīnu atbalstā. Frontes austrumu sektorā ienaidnieka spiediens pastiprinājies un vācu vienībām nīknās cīņās izdevās nosprostot dažus vietējus uzbrukumus.

Cīņā uz jūras novembra mēnesi aviācija un karaflote nogremdēja 38 karaspēka transportkuģus un preču tvaikogus ar 306900 brt, lik smagi bojāot vēl 27 kuģus ar 176000 brt, ka jārēķina arī ar šo kuģu bojāeju.

Notikumi kara laukos

(Nedēļas apskats)

LD. Rīga. Ar 5. decembri, kad pagājuši pilni pieci mēneši kopš lielās boļševiku ofensīvas sākuma, var teikt, ka sākusies arī jauna kara ziema. Bez pārtraukuma kara Dievs ir licis vasaras cīņām iet pāri smagām kaujām rudenī un jaunās kara ziemas sākumā kara smagie un nežēlīgie likumi pārvalda notikumus un daris to arī uz priekšu. Ienaidnieks austrumos jau piecus mēnešus nepārtraukti ar visu spēku piepūli mēģina gūt izšķirīgus panākumus, vācu austrumu frontes sabrukumu un brīvu ceļu savām tanku un cilvēku masām uz rietumiem. Un tagad, jau kopš 5 mēnešiem, boļševiku asiņainais zobens cērt pret vācu aizsardzības vairogu. Vairogam gan nodarīti ieskrāmbājumi, ienaidnieks gan ieguvis zināmu teritoriju, bet, kas galvenais, nevienā vietā un nekad tas nav spējis sagraut vācu aizsardzības līniju spara pilno un apņēmīgo pretestību un tas nav varējis kaut vienā vietā rast ceļu uz Eiropu. Un klāt nāk vēl viens faktors, kam kara tālākā gaitā piekritīs liela, pat izšķiroša, nozīme. Savus apvidus ieguvumus Stalīns samaksājis ar vēl līdz šim kara vēsturē nepieredzētiem zaudējumiem.

Boļševiki ieguvuši samērā plašus apgabalus, bet tie ir līdzīgi tukšnesīm. Neviena militāriem nolūkiem izmantojama ēka vai cita ierīce nav palikusi neskārta. Par rūpniecības ierīcēm nemaz nav ko runāt, jo to vietā ir drupas. Ceļi nav lietojami, dzelzceļi iznīcināti — un visā plašā apgabalā nav arī darbaspēka, jo lielākā daļa padomju iedzīvotāju vairs negribēja otro reizi iet to moku ceļu, kuru tie gājuši jau 25 gadus. Sākoties sestajam milzu kaujas mēnesim Eiropā šī kaujas bilance ir skaidra: atdots nenozīmīgs apvidus, bet saudzētas cilvēku dzīvības un neskārta aizsardzības līniju pretestība, cīņas spars un kaujas morāle.

Par cīņu norisi austrumu frontē pēdējā nedēļā nav sakāms nekas jauns. Tāpat kā

visas iepriekšējās nedēļas boļševiki turpināja savus masētos uzbrukumus un arvien mainīja cīņu degpunktus. Bet tieši vācu gūtīe atvairīšanas panākumi pagājušā nedēļā skaidri pierādīja, ka boļševiku lielā ofensīva nobremzēta un ka panākumus dod vācu taktika, kuru sauksim par ofensīvo atvairīšanu. Tā nedēļas pēdējās dienās dienvidrietumos no Kremencugas prettriecienā iznīcināti iebrukusie padomju spēki un arī frontes sektorā pie Čerkasim, kur bija manāma spēcīga boļševiku piepūle, arī šeit vairāk uz rietumiem pārvietojot maisveidīgo vācu aizsardzības fronti, vācieši varēja ar veiksmīgiem prettriecieniem atgūt agrāk zaudētu apvidu un atbrīvot savas pārejoši ielenktās vienības. Spāra pilnos prettriecienos iztīrītas arī iebrukuma vietas starp Pripetas un Berezinas upēm. Tas pats sakāms arī par iebrukuma telpu dienvidos un dienvidrietumos Neveļai, kur jau kopš dienām veiksmīgi turpinās vācu trieciena operācijas, ar katru jaunu dienu arvien vairāk atspiežot ienaidnieku no tā kādreiz iegūtām pozīcijām. Atsevišķi tomēr jārunā par cīņām rietumos no Smolenskas. Tāpat kā pirms isa laika šai telpā sabruka boļševiku smagais, ar 34 divīzijām sāktais uzbrukums, tā arī pagājušās nedēļas sākuma dienās ievadītais jaunais uzbrukums ar jaunu 31 divīziju un stipriem tanku spēkiem tiem nav devis cerētos panākumus.

Vācu virspavēlniecība kādā frontes ziņojumā pagājušā nedēļā atkal atzīmēja, ka sekmīgs ir bijis kādas latviešu SS brīvprātīgo vienības sparīgs trieciens. Cīņu nīknumu austrumos spīgti raksturo novembrī iznīcinātie 4000 boļševiku tanki un 1600 lielgabali. No tiem lielākā daļa iznīcināti frontes dienvidos. Jāievēro, ka pēdējā nedēļā cīņu apstākļus arvien vairāk iespaido arī dubļi un lietus. Tomēr ne tādā mērā kā tas bija abos iepriekšējos gados.

Dienviditalijas frontē ienaidnieks pēc ilgāka pārtraukuma sāka lielāka mēroga

Novada komisārs Talsos

Piektdien Talsos ieradās novada komisārs hauptkomisārs Paulsens, kuru pavadīja referents barons f. Sass, novada lauksaimniecības vadītājs Sanders un citi darbinieki. Hauptkomisārs Paulsens ar saviem pavadoņiem ieradās apriņķa pašvaldību darbinieku sanāksmē, kas notika Talsu ugunsdzēsēju telpās. Apspriedē piedalījās arī Talsu apriņķa vecākais K. Krūmiņš, kreislandvirts Šulcs ar savu palīgu Švarcu, apriņķa policijas priekšnieka vietnieks P. Mollers, Talsu pilsētas vecākais G. Tifentāls un visi apriņķa pilsētu un pagastu vecākie ar sekretāriem un lauksaimniecības vadītājiem.

Hauptkomisārs Paulsens uzrunājot sanāksmes dalībniekus uzsvēra, ka apspriedes uzdevums ir pārrunāt vairākus svarīgus jautājumus, kas mums visiem dara rūpes. Ražas novākšanas laiks ir beidzies, bet viss nav gluži tā, kā mēs vēlamies: vietām raža nav izdevusies visai laba, bet citur to zemnieki nenodod. Šiem zemkopjiem ir jāiegūst, ka nodevas tiem neuzliek vis lai tos kaitinātu, bet gan lai ar tām nodrošinātu galīgu uzvaru pār boļševismu.

„Un es domāju”, teica novada komisārs, „ka šis karš pret boļševikiem nav tikai vācu tautas karš vien, bet tas ir arī latviešu tautas un visas Eiropas karš. Arī latviešu vīri kopā ar citu tautu kareivjiem cīnās austrumos, bet viņi šo fronti nespēj turēt tikai ar ieročiem vien, tiem nepieciešams arī viss pārējais.

Atrodas arī tādi ļaudis, kas gaida boļševiku atgriešanos, bet tas nekad nenotiks. Protams, baumas ar to rada zināmu nemieru un dažus pat attur no viņu pienākumu pildīšanas. Ir arī tādi, kas cer, ka kādā jaukā dienā atnāks angļi vai amerikāņi un „atbrīvos latviešu tautu no vācu virskundzības”. . . . Bet es esmu pārliecināts, ka latviešu tautas vairākums saprot — še nevar būt runa par kādu vācu virskundzību, tikai šis telpas dzīvi abu tautu interesēs vada vācu tauta un tam tā jābūt.

„Es zinu, ka jums ir daudz rūpju un grūtību, bet mums ar visu to jātiek galā un ja mēs to nevarētu, tad boļševiki no jauna iebūtu šajā zemē un tas nozīmētu latviešu tautas galu. Es daru visu, lai trūkumus novērstu un izlīdzinātu. Tomēr, bieži izrādās, ka ne tie, kas visvairāk sūdzas — ir arī tie, kam visvairāk trūkst. Arī savu pienākumu nepildīšanu viņi cenšas attaisnot ar kādas lietas trūkumu. Novērojumi rāda, ka labais un centīgais zemkopis izpilda visas nodevas un citus pienākumus, bet nevižīgajam arī labi nepaauģ un daudz ka trūkst. Ar šiem jaunajiem zemniekiem mums jāapietas stingri un viņi jāpiespiež pildīt savus pienākumus. Sodīšana man nesagādā nekādu prieku, bet tas man jādara to centīgo labā, kas visu kārtīgi pilda.

Kāds pagasta vecākais man ziņoja par kādu lauksaimnieku, ka tas ir kaitētājs, bet vēlāk izrādījās pretejs. Tā nevar strādāt, tā tikai sakaitina iedzīvotājus. Pagastu vecākiem un viņu līdzdarbiniekiem jābūt priekšzīmīgiem. Pagasta vecākais atbild par visu dzīvi pagastā, bet viņš savus pienākumus var labi veikt tikai tad, ja tas ir taisnīgs pret visiem. Es zinu, ka tas nav viegli — visas nodevas sadalīt tā, lai visi būtu apmierināti, bet pietiek tikai, ja iedzīvotājiem ir pārliecība, ka pagasta vecākais rīkojas pēc labākās apziņas.

Vislielākās grūtības mums rada piena un sviesta nodevu sadalīšana un ievākšana. Protams, viens otrs govju turētājs uzliktās normas nespēj pildīt, bet no tā mēs arī neprasam. Nav pareizi, ka daži zemnieki pilnpienu izbaro teļiem un sivienu un tā atņem taukvielas apgādājamiem civiliedzīvotājiem, kuriem jāsamazina sviesta devas.

Novada lauksaimniecības vadītājs Sanders runāja par sviesta un piena nodošanu. Vācijā piena un sviesta nodevas nav samazinātas par visiem 4 kaķa gadiem. Tas pānāks ar taupību pašu saimniecību patēriņā. Ja arī ikviens Kurzemes lauksaimnieks ik dienas ietaupītu pa 2 litriem piena, tad mēnesi no 40.000 Kurzemes saimniecībām mēs iegūtu liekas 80 tonnas sviesta. Pagastu vecākie tiek aicināti rūpēties arī par rudens vilnas cirpumu nodošanu līdz 1. janvārim. No pavasara cirpuma Kurzemes aitikopji nav nodevuši 17% un ar to savu novadu nostādījuši pēdējā vietā visā Latvijas ģenerālapgabālā, kur caurmērā nav nodevs tikai ap 6—7% vilnas.

Tāpat laikā jāpilda arī gaļas un kartupeļu nodevas. Ar tiem, kas kartupeļus nav nodevuši, pagastu vecākiem jāslēdz līgumi par kartupeļu iezīmēšanu.

Talsu kreislandvirts Šulcs atzīmēja, ka normu sadalīšana ir grūta lieta un to abso-

luta izpildīšana arī nav iespējama. Pārbaudēs ir konstatēts, ka dažas saimniecības tiešam nevar izpildīt uzliktās nodevas, bet citas turpretim varētu arī vēl vairāk nodot. Tādēļ normas jāsadala ar lielu uzmanību. Pie piena tauku satūra analizēm pienotavās, lai novērstu nesaskaņas, jāpiedalās arī lauksaimnieku pārstāvjiem.

Pēc plašām pārrunām, kurās piedalījās daudzi pašvaldību darbinieki, novada komisārs Paulsens noslēdza sanāksmi, izsakot savu gandarījumu par to, ka viņam ir bijusi izdevība dzirdēt no pašu lauksaimnieku mutes to, kādas ir viņu rūpes.

Talsu apriņķa vecākais K. Krūmiņš sanāksmes dalībnieku uzdevumā pateicās novada komisāram par viņa līdzdalību apspriedē un vērtīgajiem norādījumiem, un apsolījās visu pašvaldību darbinieku vārdā — darīt visu iespējamo savu pienākumu pildīšanā, lai armija un civiliedzīvotāji būtu labi apgādāti.

Atceres.

- 4. decembrī — 1798. gadā miris fiziologs Luiži Galvani.
- 8. decembrī — 1873. gadā Smārdē dzimis rakstnieks un grāmatu izdevējs Ansis Gulbis.
- 10. decembrī — 1493. gadā dzimis dabas zinātnieks Pazacelzs.
- 11. decembrī — 1843. gadā dzimis vācu bakteriologs Roberts Kochs.
- 12. decembrī — 1916. gadā Vācija un Austrija piedāvā mieru saviem pretiniekiem.
- 1876. gadā Jumpravmuižā dzimuši rakstniece Ivande Kaija (Antonija Melders — Lūkiņa).
- 15. decembrī — 1911. gadā Roalds Amundsens kā pirmais sasniedz dienvidpolu.
- 18. decembrī — 1803. gadā miris vācu humanists Johans Herders.

Rīkojums

1) Pamatojoties uz š. g. 25. novembra rīkojumu par Latvijas pilsoņu iesaukšanu aktīvā kara dienā, uzdodu iesaukt, kara dienestam Latviešu SS brīvprātīgo leģionā visus 1924., 1923., 1922. un 1918. g. dzimušos vīriešus, kas līdz 1940. g. 17. jūnijam bija Latvijas pavalstnieki.

Kā pirmo iesaukšanas dienu nosaku: Rīgas pilsētai — š. g. 6. decembrī, bet Liepājas un Daugavpils pilsētām un Latvijas administratīviem apriņķiem — š. g. 13. decembrī.

2) Latvijas karaklausības likumos paredzētās kara apriņķa priekšnieka tiesības un pienākumi piekrist: Latvijas apriņķa administratīvās robežās — attiecīgā apriņķa policijas priekšniekam, bet Rīgā, Liepājā un Daugavpilī — attiecīgām pilsētas prefektiem.

Karaklausības lietu darbvedība atrodas attiecīgā apriņķa policijas priekšnieka resp. pilsētas prefekta pārvaldē.

Iesaukšanu izdara karaklausības komisijas sekojošā sastāvā:
apriņķos: priekšsēdētājs — apriņķa policijas priekšnieks vai viņa vietnieks un locekļi — 2 ārsti, no kuriem viens veselības departamenta, bet otrs — Latviešu SS brīvprātīgo leģiona ģenerālinspektora nozīmēts ārsts.

Rīgā Liepājā un Daugavpilī: priekšsēdētājs — pilsētas prefekts vai viņa vietnieks un locekļi — 2 ārsti, no kuriem viens veselības departamenta, bet otrs — Latviešu SS brīvprātīgo leģiona ģenerālinspektora nozīmēts ārsts.

Piezīme: 1. Karaklausības komisijas darbvedību izpilda apriņķa policijas priekšnieka resp. pilsētas prefekta izraudzītas amatpersonas.

2. Rīgā dibināmas vairākas papildu karaklausības komisijas.

3) Tuvaikus norādījumus par pilsoņu ierašanos uz ārstu komisijas pārbaudi dod apriņķu policijas priekšnieki resp. pilsētu prefekti.

4) Visām iesaukamām personām jāņem līdzī: pase, karaklausības apliecība, uzsturs 2 dienām, apakšveļa pārmaitīšanai (krekls, apakšbikses, zeķes), pēc iespējas stulmu zābaki, sega, katliņš vai māla bļodiņa, karote, nazis, dakšiņa, krūzīte, ziepes, bārdas skuļļamie piederumi, zobu suka, ķemme, spogulis u. t. t. kā arī iesaiņojums civiltērpa atpakaļsūtīšanai. Par savu zābaku nn apakšveļas lietošanu izmaksās atlīdzību.

Piezīme: Līdz ar iesaukamajiem pilsoņiem komisijā jāierodas attiecīgā pagasta resp. pašvaldības un darba pārvaldes priekšstāvim.

5) Uz iesaukšanu nav jāierodas tiem 1923. un 1924. g. dzimušiem pilsoņiem, kuriem pasēs jau ir zīmogs par atbrīvošanu

Anglija un Eiropa

Kontinenta apgādā Rīgā iznākusi angļa Dž. Emerija brošūra „Anglija un Eiropa” kuras latviešu izdevumam priekšvārdu uzrakstījis A. Ratenieks. Džons Emerijs, karam izceļoties, atradās Sauebastjānā, pēc

Šie ieroči klusē . . .

Vecajā gotiskā Vaserburgas rātsnamā iekārtota goda zāle, kurā novietoti interesanti vēsturiski priekšmeti, to starpā arī seni ieroči.

tam dzīvoja Francijā un 1942. gada septembrī ieradās Vācijā. Tur viņš gan radī priekšlasījumos paudis savus uzskatus, gan arī tos izteicis pieminētājā izdevumā, kas tagad pieejams arī latviešu lasītājiem. Priekšvārda sarakstītājs arī personīgi apmeklēja autru, lai dzirdētu viņa uzskatus par mūsu zemes turpmāko likteni. Šai ziņā Emerijs izteicies, ka par angļu labo gribu viņam neesot šaubu, bet Vācijas sabrukuma gadījumā, kādai varbūtībai viņš gan neticot, esot pilnīgi drošs, ka Austrumeiropas valstis Padomju savienība noteikti paturētu savā īpašumā. Anglija nebūtu spējīga to aizkavēt.

Emerijs ir Čerčila pretinieks, kas, kaut arī kādreiz ļoti asi izteicies pret boļševikiem, esot ar tiem sadraudzējies un tagad vedot Eiropu pretim katastrofai. Ja šādas politikas rezultātā boļševiki pārietu pāri Reīnai, kas tad vēl viņus aizturētu? Staļins tad vairs neatūtu citu Eiropas jautājumu atrisinājumu kā vien paša diktātu. Boļševiku armija pie Reīnas varētu sapulcināt vācu armijas paliekas, par ungāriem un rumāņiem nemaz nerunājot, un uzstādīt vairāk kā 1250 divīziju. Ko pret to varētu iesākt kāds ekspedīcijas karaspēks? Iedomājami tikai divi atrisinājumi: vai nu vācieši sakauj padomarmiešus un uz visiem laikiem izbeidz komunistisko režīmu, vai arī boļševiki pārplūdinā visu Eiropu un no turienes sagrauj Angliju. Ja no vienas puses boļševisms vēl nav aprijis Angliju kopā ar visu Eiropu, tad par to jāpateicās vienīgi vāciešiem un eiropiešu karaspēkam; ja no otras puses Angliju vēl nav ieņēmuši vācieši, tad tas vislielāka mērā boļševiku nopelns, jo tie saista galvenos vācu spēkus.

Kā vienīgo glābiņu Emerijs atrod Vācijas un Anglijas savienībā. Vācija nekad nerādītu Anglijai briesmas kļūt par jūras varu, bet Vācija savaldītu austrumos stepju ordas un radītu līdzsvaru starp bagāto Eiropas rietumu daļu un Āzijai piegulošo barbarisko austrumu daļu. Ģeogrāfiski un politiski Anglija tāpat kā pēc tradīcijām ir aizjūras valsts. Viņai piem., Australija ir tuvāka par Bulgāriju. Tāpēc Anglijas nostājai jābūt jūras valsts nostājai, kas saistījusies un nostājusies ar valdošo varu Eiropā — Vāciju.

Žīdu jautājuma atrisināšanu Emerijs atrod tādā ceļā, ka būtu jārada žīdu nacionāla valsts. Tikai Palestīna viņiem nebūtu piešķirama, jo šī zeme pieder arabjiem. Zeme var būt liela un bagāta, bet tai jāatrodas daudz tālāk kā Palestīnai. Žīds tur varētu būt savas valsts pilsonis un nekad viņam nebūtu dodamas tiesības citur naturālizēties. Tiesības dzīvot ārpus savas zemes tiem būtu dodamas tikai uz īsu laiku. Savā valstī viņiem būtu pietiekami daudz laika krāpt vienam otru, laupīt pašiem sevi un šķelties savā starpā.

devumi sedzami saskaņā ar Latvijas karaklausības likuma 74. p.

Rīgā, 1943. g. 1. decembrī.

Latviešu SS brīvprātīgo leģiona ģenerālinspektors
R. Bangerskis,
SS grupenlīders un ieroču SS ģenerālītants

Berlīne ir nesatricināma

„Kabatlakatiņus šeit iemērk ūdenī un turēt sejai priekšā,” skan isais norādījums, ko dod pretgaisa aizsardzības uzraugs pie patvertnes durvīm pēc trauksmes beigām. Pēc vislielākā sprieguma pavadītās pusstundas berlīnietis atkal iznāk uz ielas. Pretim sitas baltu dūmu mutuļi un vējā deļojošu dzirksteļu jūra. Vējš pamazām pieaug, kļūst par vētru, par orkānu, kas brāžas caur ielu aizām; viņš cilvēkiem tik tikko ļauj nostāvēt kājās. Steidzīgais ļaužu pūlis mani aizrauj sev līdz. Līdz ar vēju visi soļo uz priekšu. Zem kājām stikla drumsļas un gruvešu kaudzes. Šur tur uz ielas nokrit degoši balķi. Atsitoties pret bruģi, dzirksteles līdzīgi struklai izverdz gaisā. Kabatas lakats, ko turu savai sejai priekšā, jau sen ir kļuvis sauss. Orkāns man neļauj slāvēt, viņš gandrīz mani pagāž gar zemi. Liesmojoši koka gabali lido ielās, un līdzī viņiem orkānā virpuļo skārda gabali, stiepuļes un mūru drupas. Nav iespējams vairs tālāk iet! Es nolemju pārņāksnot pie kādas darba biedres, kas dzīvo netālu no šejienes. Laimīgi es arī nokļūstu pie viņas, bet man nav neviena mīerīga brīža, jo es nezīnu, kā izskatās manās mājās.

Ap sešiem nākošā ritā es dodos ceļā uz mājām. Ir vēl tumšs, kad es eju pa tām pašām ielām kā vakarvakarā. Drudžaini visur strādā dzēsēju komandas. Gaļas resnas

šļūtenes krustām šķērsām guļ uz ielas, raidot ūdens strūkļas liesmās. Tam visam pievienojas monotons ūdens sūkņu troksnis. Darbīgas rokas novāc gruvešu kaudzes no ielām. Berlīnietis neizsamst, viņš pilnīgi pārvalda situāciju un nepieciešamībā pat kļūst par izgudrotāju. Gaisa spiediens izsviedis no slīdēm ielu dzelzceļa vagonu, kas tagad stāv ielas malā, tur novietoti izglābtie iedzīves priekšmeti. Caur gruvešu kaudzēm sev ceļu lauž uzbrukumā cietušo pirmie transporti. Visur ar kapli, lāpstu, lauzni un cirvi strādā OT un valsts darba dienesta viru grupas. Bet arī formās neietērtie piedalās drupu novākšanas darbos. Pamazām atkal sāk pulsēt dzīves un kārtējais dienas ritums.

Piepeši es uz ielas ieraugu guļam angļu lidotāju pilnā tērpā ar izplētni un raķešu jostu ap vidu. Ap viņu sapulcējušies ziņkārīgie; nedaudz soļus tālāk guļ otrs un atkal dažus simtus metrus tālāk trešais. Starp „gaisa varoņiem” izkaisītas guļ fosfora un citu degbumbu čaulas — līdzī veda angļu-amerikāņu „kultūru” nesošās lidmašīnas.

Tūlīt es esmu mājās, vēl daži simti metri — akmens man noveļas no krūtīm — māja ir neskarta!

TALSOS

Veltes karavīriem.

Tuvojoties gaišajiem Ziemassvētkiem daudzi talsinieki un talsinieces, sekojot Latviešu Karavīru Palīdzības aicinājumam, no 4. līdz 6. decembrim ieradās ar saviem saimīšiem Karavīru Palīdzības Talsu apr. birojā, Lielā ielā Nr. 25 un nodeva savas veltes mūsu varonīgajiem dzimtenes sargiem. Prāvas sumas savāktas arī uz ziedojumu listēm naudā.

Apdrošināšanas darbinieku apspriede.

Latvijas savstarpējās apdrošināšanas centrālē sasauca šodien apdrošināšanas darbinieku apspriedi Talsos, Grota ielā 1, pulkst. 9. Par savstarpējās apdrošināšanas biedrību turpmākiem uzdevumiem referēs centrālās vec. instruktori—revidenti Edv. Žagars un P. Ledus.

„Lolītas brīnumputns“ Talsos.

Talsu sadraudzīgā biedrība un sevišķi režisore Vera Ziverte ar dekoratoru mākslinieku. Ž. Sūniņu, sagatavojot Annas Brigaderes 6 ainu pasakas „Lolītas brīnumputns“ izrādī veikuši lielu darbu. Uz Talsu skatuves šis izrādes bija izcilus mākslas dzīves notikums, līdzīgs svētkiem.

Tēlotāju saimē patikami bija redzēt daudz jaunu seju, par ko galvenā pateicība pienākās Talsu valsts ģimnāzija direktoram A. Dreimanim, kas atļāva izrādē piedalīties vecāko klašu 7 audzēkņiem. Protams, šie jaunie spēki visumā gan vēl nevarēja sniegt tādu slīpētu tēlojumu, kādu esam parādīši vērot vecāko, rutinēto aktieru sniegumā. Tomēr iepriecina vismaz viena parādība — Talsos aug jaunas, spēcīgas skatuves darbinieku rezerves.

Kēniņa lomu nevainojami labi veica Talsu spējīgākais traģiķis A. Anckins, ku-

Darbs un dzīve mūsu novadā

Mācītājiem nepieciešamas atļaujas.

Rīgas bīskaps aizrāda pašvaldībām, nepielaišot pie dievkalpojumu noturēšanas nedz baznīcās, nedz kādās citās vietās no Krievijas iebraukušos garīdzniekus, vai personas, kuņas par tādiem uzdodās, kamēr viņi nevarēs uzrādīt no Latvijas eparchijas šai vajadzībai izdotas atļaujas.

Pārsūdzības par apriņķa vecākā lēmumiem.

Talsu apriņķa vecākais aizrāda iedzīvotājiem, ka viņa sodīšanas lēmumi pārsūdzami tikai lēmumos aorādītā kārtībā un termiņā. Saskaņā ar to apriņķa vecākam nav sūtāmi nekādi lūgumi uzlikto sodu at-

ru uz skatuves gan redzējam tikai pēc ilgāka pārtraukuma. V. Tirums, kuru bijam pieraduši redzēt kā labāko komisko lomu tēlotāju, patikami pārsteidza ar savu teicamo, labi izturēto prinča Alpa tēlojumu. Ausma Upmale kā ķēniņiene pierādīja sevi par spējīgu tēlotāju. Gana Surma lomu labi tēloja režisore Vera Ziverte. Melita Berķis bija ļoti piemērota Lolīta, atskaitot vienīgi kļūdo izrunu. Arī E. Veidulis bija lielisks krodziniņš. V. Grinvalda Sakarņiņa tēlojumu būtu patikamāk redzēt nosvērtāku, mierīgāku. I. Brīģis un R. Maršands kā prinči visumā apmierināja, lai gan I. Brīģa tēlojumā jāvēlās vairāk dabiskuma. Apmierinošas savās lomās bija arī Elfrīda Rapa un Bertā Klauberga (krodziniņa meitas). Lieliskas bija Zaņa Sūniņa gatavotās dekorācijas. Visumā izrādēm bija labi panākumi.

Uz fronti!

Talsu pilsētas aptiekas vadītājs farmaceits Francis Radiškevičs šais dienās šķīrās no Talsiem, aizbraucot svarīgāku pienākumu veikšanai uz Austrumu fronti.

laišanai, jo pēc pastāvošiem noteikumiem neviena amatpersona nevar pati savu lēmumu atcelt, bet to var darīt tikai uzraugu iestādes uz ieinteresētās personas sūdzības pamata.

Jaapkaro bērnu slimības.

Lai apkarotu difterijas izplāšanos, Talsu apriņķa vecākais uzdevis izziņot iedzīvotājiem, ka nevienam bērnam, kas slimo ar kakla iekaisumu vai šķietamu angīnu, nedrīkst sūtīt skolā bez ārsta apskates. Tas pats attiecināms arī uz bērniem, kas slimo ar šarlaku, masalām, vēja bakām vai garo klepu. Bērnu nedrīkst skolā sūtīt, ja arī kāds cits skolēnu dzīves vieta slimo ar minētām slimībām.

Jāpieteic aizsargu manta.

Talsu apriņķa policijas priekšnieks uzdevis visām valsts un pašvaldību iestādēm, kā arī privātmājam personām, kuru rīcībā un pārziņā atrodas bij. I. Talsu aizsargu pulka mantas un inventārs, to pieteikt līdz š. g. 15. decembrim I Talsu aizsargu pulka štābā, Talsos, Lielā ielā Nr. 31.

Aizsargiem jāreģistrējas.

I. Talsu aizsargu pulka komandiera vietnieks P. Mollers uzdevis visiem Talsu apriņķī dzīvojošiem aizsargiem un aizsardzēm reģistrēties līdz š. g. 15. decembrim pie vietējā nodaļas priekšnieka vai pulka štābā, Talsos, Lielā ielā 31.

Zirgu apskate armijai.

Lauksaimniecības galvenais direktors rīkojumā agronomiskā tikla darbiniekiem paziņo, ka nākamā ziemā notiks iepriekšēja zirgu apskate armijas vajadzībām. Atsevišķos apriņķos apskates laiku noteiks armijas pārstāvji, saskaņā ar piekritīgiem apgabala komisāriem un pagastos ar kreislandvīrtiem. Pēdējie sadarbosies ar apriņķu vecākiem

un vet. ārstiem. Armijas pārstāvji pēc iespējas ieradīsies katrā pagastā, lai zemniekiem nebūtu zirgi tālu jāved. Izņēmuma gadījumos apskatīs zirgus no vairākiem pagastiem kopā. Apskatīs visus zirgus, kas dzimuši laikā no 1. nov. 30. g. līdz 1. nov. 40. g. Minēto zirgu īpašniekiem apskates laiku paziņos pagastu resp. pilsētu vecākie. Zirgu īpašniekiem jāņem līdzi zirgu paseas. No zirgkopības viedokļa ir vēlams, lai zirgu pēmsana armijas vajadzībām pēc iespējas mazāk skārtu vaislas zirgus, tādēļ šādu zirgu īpašniekiem jāņem līdzi arī zirga ciltsaplēcības un lecīšanās zīmes.

Mājlopu skaitīšana 15. decembrī.

Pamatojoties uz ģenerālkomisāra Rīgā rīkojumu, Latvijā visos pagastos un pilsētās (izņemot Rīgas pilsētu) laikā no š. g. 15.—17. decembrim īpaši šim nolūkam izraudzīti skaitītāji izdarīs mājlopu, mājputnu, rudeni apsēto ziemāju un apartās zemes skaitīšanu. Katrā mājlopu turētāja māsaimniecībā skaitīšanas laikā jābūt personai, kas pārzina mājlopu skaitu pēc to vecuma un dzimuma grupām un varētu sniegt skaitītājiem pareizas visas vajadzīgās ziņas. Skaitīšanā iegūtās ziņas izlietos statistikas un tautsaimniecības mērķiem. Ja kāda mājlopu turētāja saimniecību skaitīšanas laikā skaitītājs neapmeklētu, tad mājlopu turētājam vai tā vietniekam, tulīn pēc skaitīšanas termiņa notecešanas, nākošā dienā jāierodas pagasta vai pilsētas valdē un tur uz vietas jāuzdod vajadzīgās ziņas. Pēc skaitīšanas darbu nobeigšanas izdarīs arī kontroles skaitīšanu. Par atteikšanos no ziņu došanas vai par nepareizu ziņu došanu vajņīgos sodīs.

lietainu dienu un gaišmataino ganuzēnu, kas viņu no negaisa sargādams aiz mēteļa paslēpa. Tad bij tik labi, kad lietus nemērcēja un zēna roka lauzā no lielas, lielas maizes rikas gabalu pēc gabala, lai pamielotu mazo četrkājaino draugu.

Cinītājs glāsta suņa gludo purnu.

„Nē, kur tavi saimnieki, kur māte, kas tev vakaros no slaucienes pienu ielēja, kur brālis, kas labāko kumosu tev nežēloja?“

Dzīvnieks viņu brīdī nesaprasā uzlūko, tad nosēstas un izsalkuma pilnu skatu veras saimnieka.

To saprot karavīrs un klaipu pēdējo no somas ņem, lai vecam draugam ar to tiek. „Ja, mēs esam līdzīgi stāvoklī“, viņš saka maizi laudzams, „tu esi uzticīgs mājas sargs. Vai lai atstāju tev izsalkuma pilnai nāvei, vai nicināta kļaidoņa gaitām un garagājēju mēstiem akmeņiem par upuri. Nē, uzticīga mājassarga cienīga nāve ir savas mājas drupās!“

Cinītāja roka, kā atvadu sveicienu nesdama, vēl reizi noglāsta suņa gludo spalvu, tad atskan miglas klusināts pistoles šāviens, kā sausā zara lūziens net neuzmanīga nācēja papēža un starp pelniem un gruveļiem guļam paliek uzlūcīgā sarga ķermenis. „Prom, prom no šejienes!“ domas kā izbiedēti zirgi joņo karotāja smadzenēs. „Bet uz kurieni?“

Nav sirmās mātes, nav māsu, brāļa, kam rūgtuma pilno sirdi izkratīt, kam padomu prasīt. Visapkārt miglā tīti lauki, pļavas, meži.

Pa kapa vārtiņiem ienāk sadudzis stāvs.

„Tēt, no tevis atvadīties gribu! Dod padomu! Ak, Dievs, vai tiešām nav vairs vērts!...“ Čukst karavīra lūpas un roka zaraino paeģļa krustu atbalstam tver; tik smagi ir locekļi kā svina pielieti.

„Priekšs kam!... Dzimto sētu aizstāvēt? Ha-ha-ha!“ neprātīgi skan. „Tukšums... Drupas!...“ kā drudzi lūpas čukst un roka tver vēso pistoles spalvu.

„Tēt... es — es eju pie tevis — Bet... Nē — tu sapni teici man: „Ar uzvaras vaiņagu mājā tu nāc, ja nē, tad labāk nepārnāc!“ Ak, es neļai! Ko es būtu izdarījis!“ un roka ar ieroci noslīgst gar sāniem, tad strauji atkal paceļas un ārpriekšā nekārtībā rib pistoles šāvienu.

„Ardievu, tēvs! Tad dzird es eju par spīti“, visām grūtībām un izturēšu, kā mani tēvi izturēja!

Jau saule augstu pie debesīm, un rudens vēji miglu kļiedē. Uz vientulīgā lauku ceļa dimd karotāja soļi.

Domās par cilvēku dabu

Cilvēka dabā ir tieksme vispirms redzēt ērkšķus un tikai tad rozēs.

Ja pirmatvejam cilvēkam būtu bijusi zaķa daba, viņš nekad nebūtu kļuvis par dabas valdnieku.

Cilvēks kļūst arvien rijīgāks.

Frīcis Viksna

Smagums

Kā mīksta lapa smagā rasā,
Kā zieds, ko miglas rītā plūc —
Man vientulības smeldzē asā
Sen bēdu pielijusi kritīs.

Koks debēsīm un zemei draugs,
Tam lietu grūti šalkot liek,
Man, citai saulei pretim augot,
No sevis pašā bēdas tiek.

Kas vieglumu dos pielijušam kokam,
Kas mieru skumju vaiļatam?
Bērns paceļ lūgdams gaišās rokas,
Lūdz kokam vēju, draugu cilvēkam.

Richards Kārklis

No kādas zemes

No kādas zemes sapņu putni skrien?
Vai līdz ar jūras vilni krasta brien
Un slēpjas rožu ziedu lapās.
Vai vētrā sabrūk turpat smilšu kāpās?

No kādas zemes sapņu putni skrien?
Vai mūžam tie sev gaismas joatu sien
Un pretī saulei droši smaidot brien?
No kādas zemes sapņu putni skrien?

Vilnis Grīntāls

Caur miglu

Rudens nakts. Vējš trenc no kokiem vitušās lapas. Gar Ziliem kalniem ceļas miglas vāli. Uz vientuļa lauku ceļa dimd karavīra nagloto zābaku soļi. No frontes mājup dodas karotājs un priecīgs smaidis rotā tā seju. Drīz vērsies tieva sētas vārti un vecākiem liels pārsteigums būs redzēt jau divi gadi tājos karalaukos klistošo dēlu. Priekš sirmāi mātei būs par līdzi vesto lakatu, brāli sajūsmīnās cigarešu dūms, bet mazajām māsiņām tiks saldumi. Vējš rotājas karavīra gaišo matu cirtās un atvēsina sakarsušo pieri. Jau pazīstamas tekas, lauki. Vēl cauri miglā tīrai bērzu birzī un mēness gaismā varēs redzēt veco pusgruvušo kļētīņu un aiz tās augļu dārzā dzīvojamās mājas jumtus. Tur tikdaudz mīju teku. Mežmalā uz sila kalniņa, kam katrā pusē, kā zaļi torņi, simtgadīgās egles ceļ lepu gālotnes pret debesi, stāv kapsēta.

— Tur smilšu kopiņa un melns zarains kadiķa krusts, zem kura tētis atdusas jau piekto gadu veļu valstī būdams.

Visapkārt miglā tīti baltie bērzi. Ceļmalā stāv nosūņojis akmeņš, gar kuru teka nogriežas, kas cauri birzī ved. Uz akmeņš brīdī atpūsties sēstas karavīrs un atmiņā tam skolas gadi nāk, kad te ik dienu stāgāts; tad bērzu birzi skanēja jautras bērzu balsis un katrā diena bija gaiša prieka un saules pilna. Uz akmeņš blūka sēdot, domās karotājs klist bērnu dienu zemē. Tie bija garie ziemas vakari, kad ārā sniegpūtepi griezās un Lauskis spēra mājas pakšos, tad saime sanāca vienā istabā un sirmāis

vecēvs, uz mūriša sēdēdams, stāstīja garajā mūžā pieredzēto. Bērni viņā ar uzmanību klausījās un līdzi teiku varoņiem pa senānu pilim klīda, ar pūķiem ciniņās vai tēviju no jaunas varas glāba. Kad durvis tētis parādījās, bērnu pulciņš to ielenca, jo mazie zināja, ka viņa kabatā arvien labas lietas atronamas. Tur bija sārti āboli, saldumi un daudz citu bērniem patikamu priekšmetu.

„Nē, tās dienas gan vairs neatgriezīsies! Tik atmiņās pie viņām kavēties vēl var“, pie sevis saka karavīrs un uzsāk citu domu. Pirms divi gadiem pie šā akmeņš šķīrās viņš no mātes, kas abi ar brāli jauno ciniņtāju izvadīt bij nakuši. Māte raudāja un vienmēr jautro brāļa seju nerotāja bezbēdīgais smīns.

„Neraudi vis, māt! Drīz atkal pārnākšu, tad droši varēšu es tēva sāktu vagu dzīt, kad naidnieks sakauts būs.“

„Dēls, kam tev vajadzēja! Tu varēji pie zemes palikt un brālim palīdzēt. Tu nesaproti mātes sirdi, ko šķīroties tā jūt!“

Viņš daudz ciņu ugunis jau gājis un nāvi, bailes nicinājis, pat atzinībai atvaļinājumu izpelnots; nu atgriežas uz dzimto sētu, lai prieku mežiem šalcot kara šausmas aizmirstu.

Līdz ritam vēl ir tāju: tik dažas stundas pāri pusnaktij. Pirms rīta ausmas mieru traucēt negrib karavīrs. Kad saule lēcot sveiks miglā titos laukus, viņš tēva mājas durvis vērs, bet tagad laika diezgan sveicināt zem zaļajām velenām dusošo tēvu.

Čukst sarūsējušās kapu vārtiņu viras. Vecās egles rudens vējos šalc. Garām kopiņu rindām kustas karavīrs. Tik vienādi šie smilšu kalniņi, ka grūti atrast melno kadiķa krustu, kas laika maiņās saēsts pelēks kļuvis. Uz kapa svaigas puķes. Dēls loka ceļus lūgšanai. Mazs koka soliņš, kur māte bieži sēdēja, tur tagad sēstas karavīrs un domas klejo pagātnē, kad tēvs vēl bija dzīvs.

Locekļus māc gurdenums un snauda ciniņtāja plakstus slēdz. Caur miglu ciemos sapņu tēli nāk. — — — Dēls pazīst tēvu. Tā platos plecus linu audums sedz, ap gurniem kara josta, aiz kuņas cirvja tēraudzīlais asmens rēgojas un roka augstu paceltu tur senču vairogu.

„Dēls, šķiet tava balss bij tā, kas manī sauc!“

„Ja, tēvs! Es tevi apsveikt gribēju no karalauka nākdams. Kāpēc šis vairogs un cirvis? Vai arī veļu valstī miera nav?“

„Tas labi dēls, ka tēvu atceries! Vairogs tevi cīņās sargā un cirvis palīdz ienaidnieku veikt. Jums cīņās palīdz senču gari. Tik viena lieta ir, kas veļiem nepatīk un bēdas dara, ka nevienprātībai virs zemes ir vēl liela vara. Kā vienots spēks ar vienu domu cīņā ejiet par tautas nākotni,

lai veltas nav tās asinis, ko lejiet, un zeme šī, lai austam redz reiz brīvības ritu! Dēls, ar uzvaras vaiņagu mājā tu nāc — ja nē, tad labāk nepārnāc!“ . . . Gaist sapņu tēls.

Jau pirmie saules stari laužas cauri miglas vāliem. Drēgnumis notrisēt liek sapņotājam un plakstus verot, redz viņš dienu austam. Skats sastopas ar krustu, kapa kopiņu un drudzaini sāk strādāt domas. „Kur gan es atronos?“ jautā karavīrs, bet tad viņš atceras, ka tikai sapņojis un atstāj kapsētu. Pukst nemierīgi karotāja sirds. Tur redzamas jau miglā tītās ēku kontūras. Ko māte teiks, ko brālis, māsa! Būs miļi smaidi, prieka asaras. . . . Tālumā gaudo noklidis suns. Migla sabiezē. Bāli nespodra aust gaisma. Klūp gājējs pār ceļam pārkritušo koka stumbru.

„Ak, kāda nekārtība! Tas taču ceļa rādītāja stabs — un salauzts ar! To gan brālis izlabot varēja!“ pie sevis runā karavīrs pa olnicu nākdams. Skats meklē nosūņējušo zediņu sētu, bet tās vairs nav. Tik šur tur atliekas vēl redzamas.

„Tā bija tēva svētums, piemiņa no vectēva laikiem, un mātei ar tā ļoti patika. Nesaprotu kādēļ šē tā postīts viss. Varbūt malkas trūkums. . . . Nevar būt, kad mežs gandrīz vai sēta nāk,“ domā karavīrs un baigas nojautas sāk viņā prātus mākt.

Velti klauvējienu skan rīta klusumā. Neviena balss, kas iekšā aicinātu. Durvis verot pret! nestaro pavarda siltums, neskan miļās balsis, tik aukstums, drēgnumis, piepelējis gaisms. Nav balti klātais galds un aizkars logu nerolā, tā vietā stikla lauskas rēgojas un izsistajās rūtīs vēji auro. Stāv karavīrs uz sliekšņa kā pie zemes kalts un savām acīm ticēt negrib viņš.

„Kas gan šē noticis? Jūs, mēmās sienas kam klusējiet! Kur māte, brālis?“ — „Māte brālis“, telpa atbalso.

Ciet durvis aizcērt karavīrs un smagiem soļiem ienāk pagalmā. Skats klist pa bērnu dienu tekām. Par katru vietu prāta nāk ainiņas, bet sirdī tagad tās tik sāpes rada. Viss postīts, sagrauts. Kur agrāk abeju paēnā vecā kļētīņa ar nosūņojušo lubiņu jumtu pacēlās, tur tagad, tagad ap pelniem pusgruzduši pagālgali mētājas. Starp tiem kāds suns kā barību meklēdams gruzdēklus ošņā, bet nācēju pamanījis tas saceļ melno spalvu un ruc.

„Nē, tul Vai sava saimnieka vairs neatceries, ka sāt jau dusmoties?“ teic karavīrs uz drauga pusi iedams.

Suns, liekas, balsi pazinis, uzmanīgi uzlūko nācēju, tad nokaunējies metas pret saimniekam. Varbūt viņu, visur projām trenkto un nicināto kļaidoni aizkustināja šī maiguma pilnā balss, varbūt dzīvnieka smadzenēs modās atmiņas par kādu senu

Balkānu bandītu gūstā

No 23 gadus vecā holandieša Jana R. ārienes nav redzams, cik daudz grūtību viņš pārcietis. Viņa gaišie mati atkal nogrieztīši pēc karavīru parašas, viņa rokas ir atkal apkoptas, un viņam izsniegta pavisam jauna uniforma. Tikai viņa stāstījums vēl liek nojaust tās briesmas, ko viņš pieredzējis.

Viņš pastāsta: „1942. g. martā mani aizsūtīja kā šoferi uz Grieķiju. Kādu dienu mans uzdevums bija aizvest Todta organizācijas vienības vadītāju no Tēbām uz Atēnām. Šo ceļu bieži piemeklēja bandīti. Tādēļ pievienojamies kādai mazai italiešu karabinjēru kolonnai, kas ar četriem motocikliem devās tai pašā virzienā.

Kad asā pagrieziena braucām cauri kādai šaurai kalnu pārejai, pēkšņi ceļmalas krūmos sāk tarkšķēt ložmetējs. Automobilja aizsargstikls sasprāgst tūkstots šķembās, kas graizīja man seju. Izslēgt gāzi un laukā no mašīnas! Sev priekšā redzu italiešu motociklētus — sašautus. Pāris karabinjēru tos izmanto kā aizsegu, citi laikam krituši vai ievainoti. Paši iegējam pozīcijas aiz kāda neliela klints blūka. Pāri ceļam šņāc ložmetēju salves, pa starpām dobjī paukšķkāds granātmetējs. Arī mēs šaujām, bet jau pēc divdesmit minūtēm mums nav vairs municijas.

Atskan saucieni: „Nāciet šurpu, biedri, partizāni ir labi ļaudis. Nāciet šurpu!“ Sameklējam pa kabatām pēdējās patronas, izšaujām priekšpēdējo šāvienu — pēdējo... Nu ir beigas.

Bļaudami bandīti melas ārā no krūmiem: simts, divsimti, trissimti viru — isti Balkānu laupītāji, kā izgriezti no pasaku grāmatas. Biezas melnas bārdas ap sejiem, mati karājās pāri pakausim, tērpušies viņi raibās skrandās, kas sastāv no grieķu, vācu, italiešu un angļu uniformu atliekām. Viņi metas uz satiksmes līdzekļiem un laupa, ko vien var dabūt: vispirms ieročus, tad pārtikas līdzekļus, ceļa somas, darbarīkus. Tad viņi pārmeklē mūs. Pazūd pulksteņi, kabatas portfeļi u. t. t. Mums novelk

Šacha propagandas diena

Talsu sporta b-bas šachistu kopa, ar Talsu apr. AS šacha pilnvaroto un Talsu sadraudz. b-bas šacha sekciju 19. decembrī TS b-bas telpās rīko šacha propagandas dienu. Simultanspēlē piedalīsies meistars Eklons. Šachistiem, kuri 19. decembrī vēlās piedalīties, jāierodās b-bas telpās plkst. 10, ja iespējams līdz ņemot šacha figūras.

Pateicība.

Izsakam sirsnīgu pateicību visiem tiem, kuri līdzīti jutuši mūsu skumjās un piedalījušies mana vīra un tēva dzelzceļnieka

Eduarda Jansona

izvadišanā uz pēdējo atdusas vietu, viņa pēkšņās nāves gadījumā. Sevišķu pateicību izsakam ērgelniekam Draviņa kungam par skaisti izjusti teiktiem vārdiem nelaiķa bēdībās.

Tāpat sirnīgi pateicamies par materiālu atbalstu un vaināgiem Ventspils dzelzceļa pārvaldes priekšniekam un darbiniekiem un B. M. Talsu, Stendes, Vandzenes, Valdemārpils, Dundagas, Mazirbes, Lūzņas, Popes un Ventspils II stacijas darbiniekiem un visiem, it visiem, kas mūs atbalstījuši dzījās skumjās un sērās.

Sieva un dēls.

Latviešu SS leģionārs Kārlis Melngailis mīļi sveicina vecākus, brālī, māsu, radus, draugus un dzimtenes meitenes, dzimtenē.

Pārdodams darba zirgs 12 gadus vecs, Laldzes pag. „Prūšos“.

Mainu normai nododamu

kēvi

pret labu darba zirgu Stendes „Tirumniekos“, pie Stendes st.

Nozaudēta stena dakša uz Talsu-Dūņu ceļa. Godīgu atradēju līdz to nodot Pastendes „Kempjos“.

Latvietis meklē dzīvokli

uz ilgākiem gadiem, kur apkārtne labas ganības bitēm un varētu stropus novietot.

Pied. adresēt Mērsragā p. k. 1.

Nedzērājs un nepipotājs meklē gultas vietu arapsīdīšanai. Piedāvāt šī laiker. kantorī.

zābakus un zeķes. Arī liķus aplaupā līdz pat kreklam.

Sākas gājiens kalnājos. Italiešu kapteini ķēruši trīs šāvienu rokās un kājās. Viņš nevar pāriet, tādēļ viņu uzsēdina zirgā. Tāpat arī manu vienības vadītāju, kam sašautā labā kāja. Bet man jāskrien kājām, kaut granātas šķemba mani ievainojusi gurnā. Pienākuši klāt vēl četri vācu karavīri, kas sagūstīti nepilnu kilometru aiz mums.

Pēc pusstundas apstājamies. Bandīti izlemj mūsu likteni. Pēc lielas bļaušanas un kliegšanas viņi beidzot vienojas. Viens no viņiem mums beidzot paskaidro lauzītā vācu valodā, ka mūs pagaidam nenosaušot. Pagaidam! Vienpadsmit stundu ilgst gājiens. Asins noplūduma un pārliecīgās piepūles dēļ tikko nesajimstu, bet pret mani vērstie revolveri dzen mani tālāk.

Pievakarē nokļūstam kādā mazā sādžā. Tūlīņ sadzen kopā iedzīvotājus un piespiež viņus atdot pēdējo pārtiku. Saņemtu gabalu sausās maizes un vienu tomātu. Kopā ar kapteini un dažiem italiešu karavījiem mani iesprosto kādā tukšā telpā. Šeit mēs guļam uz auksta akmeņa klona bez jebkādas segas. Vakarā pēc mana vairākkārtīga lūguma beidzot atsūta zobārstu, kam jāpārsien mans ievainojums. Šis grieķis pats ir bandītu gūsteknis un mēs iedraudzējamies. Primitīviem līdzekļiem un bez jebkādas narkozes viņam izdodās izvilkt šķembu no gurna. Lietpratīgi viņš izmazgā manu brūci un to pārsien. Visu laiku viņš mani kopj un rūpējās par mani

Vāc veltes karavīriem

Libagu lauks. b-ba 12. decembrī rīko pagasta namā vakarēšanu. Referēs Talsu agronomiskā biroja darbinieki. Referēs

Draudžu ziņas.

Sestdien, 11. dec. plkst. 18, svētvakars Talsu baznīcā. Svētdien, 12. dec. plkst. 10 dievkalpojums Vandzenes baznīcā. Plkst. 16 koncerts-dievkalpojums Talsu baznīcā. Piedalās dr. orķ. ragu kvartets K. Ošņeka vad., trompetes un baritona solo, Lorenca (čello), pie ērgelēm skol. Uiberģa no Valdemārpils. Dziesmu lapīgas.

Baptistu baznīcā katru dienu, izņemot sestdienu, garīgās sapulces plk. 16 un 19. Svētdien, 12. dec. dievkalpojums plk. 10, bērnu dievkalpojums plk. 14, evaņģēlīzācija nedēļas noslēgums plk. 16. Visās sapulcēs runās mācītāji: J. Rīss no Rīgas, A. Vaaks no Priekules. Dziedās koris.

Dievkalpojums Talsu parēizt. baznīcā notiks 12. decembrī, svētdienā pl. 10 latviešu un krievu valodās. Priesteris S. Pokrovskis.

Katoļu dievkalpojumi 12. decembrī: Talsos plkst. 7 un Ārlavas pag. pie Cīruļu stac. plkst. 11

Par jauno latviešu mūziku

(Sāk. iepriekš. n-rā)

Labi veicies arī Lūcijai Garūtai, kas sava talanta un gaumes robežās pildījusi mūsu solo dziesmu un klavieru mūzikas apcirķus.

Instrumentālās mūzikas sasniegumi nebūtu pilnīgi uzrādīti, ja nepiemētu vēl arī Helmāra Pavasara Koncertu vijolei, kas blakus Ābeles šaurākas formas darbam — Stāstam pieder pie izcilākiem mūsu skaņu mākslas literātūrā. Kā vērtīgi ieguvumi jāatzīst Ķeipiša divi klavierkoncerti, trio, klavieru kvartets, vijolu un čello sonāte. Adolfa Skultes divi krāšņi, rafinēti instrumentētās partitūras (Daugavas vijņi, Brīvības pieminekļi) uzrāda vingru tehniku un mūzikālo ideju pievilcību, ļaudamas cerēt vēl daudz. Or-

kā īsts draugs. Italiešu karavīji nodevuši savu kapteini, kā fašistu. Pēc dažām dienām bandīti viņu aizved un nonāvē ar šāvienu pakausi. Viens no šiem salašņām kopš kapteiņa nāves, dižodamies kā pāvs, valkā viņa uniformu.

Grūti attēlot, kādas mokas man nācās pārciest turpmākajās nedēļās. Bandīti arvien uzsvera, ka esot nākošais pēc kārtas. Mūsu telpā iebidija ložmetēja stobru un starp citu ieminējās, ka pietiek ar vienu pogas piespiedienu, lai mūs visus aizgādātu uz viņpasauli. Nepagāja neviena diena, kad kādam no mums nepiegrūda revolveru pie deniņiem.

(Beļģas nākošā numurā)

ķestrim rakstījis arī Skultes brālis Bruno. Labu tehnisku veiksmi savā Orķestra dziesmā un teikā (lai arī Himdemīta lietišķības manierē) uzrādījis Olgerts Bištēviņš, kas izceļams arī kā daudzu koncertu diriģents.

Klavierēm rakstījuši Arvēds Žilinskis, Lauma Reinholde (divas latviešu rapsodijas) populārākā gaumē sacerētas abu solo dziesmas, kas sakāms arī par Haralda Berino darbiem.

Koju literātūrā bagātu devu snieguši Jānis Norvilis, Alfreds Feils, Artūrs Silis, Leonīds Vigners un Mārgers Zariņš. Visi šī kuplā saime, kuņas darbi dzirdēti gan radiofonā, gan koncertos, dara godu savam sirmajam skolotājam Vitolam, kam mūsu mūzikā ir vārds ar Eiropas skaņu. Tas viss mudina pēc jauniem panākumiem, jo māksla nekur nestāv uz vietas, un katrā tautai, kas grib pastāvēt lielajā draudzīgajā tautu gara sacensībā, jāmeklē jauni apvārkšņi jādējas pēc lielākas meistarības un jāizkopj sava ipatnība. Līdzšinējie panākumi ļauj cerēt, ka mūsu mākslinieki veiks šos savus uzdevumus arī turpmāk.

V. Sokolovskis

Sadales birojā sestdienās 7,30 – 12, bet pārējās darbdiēnās no plkst. 7,30 – 16,30.

Kartītes iedzīvotājiem izsniegs uzrādo apgādes grāmatīņas pēc sekojošās kārtības personas, kuru uzvārdi sākas ar šādiem burtiem:

A, B	10. decembrī
C, D, E	11. "
F, G	13. "
H, I, J	14. "
K	15. "
L, M	16. "
N, O, P	17. "
R, S	18. "
Š, T, U	20. "
V	21. "
Z	22. "

Kārtība šoreiz stingri ievērojama, kartītes izsniegs tikai datumā norādītā personām, pie kam tās personas, kur kartītes norādītā datumā nebūs izņemušas tās varēs saņemt tikai pēc 22. decembra. Tātad pat laikā pilsētas iedzīvotājiem izsniegs arī 4. perioda ziepju kartītes un vīri šiem, vecākiem par 20 gadiem, smēķētā kartītes. Par dzīves vietu maiņu iedzīvotājiem ziņot Sadales daļai.

Izdevniecība „Talsu Vārds“
Atbild. redaktors Alberts Kalniņš.
Iespiests: J. Glūdas un b-dru spiestuvē Talsos.
Abonēšanas maksa RM 0,40 mēnesī.

Š. g. 29. novembrī šķīrās no mums mūsu gādīgais tēvs, mans mīļais dzīves draugs un mūsu brālis

ilggadīgais mežsargs Jēkabs Zaļupis

dzim. 1881. g. 16. jūn., apbēdīts š. g. 8. decembrī Laucienes „Pūckalnu“ kapos.

Ap sēru māju klusās egles šalko,
Vēl vecās tekas tavus soļus jauž.
Pēc tevis dziļās skumjās sirdis alko,
Bet tumsība tev palagus jau auž.

Dzīļi sērojošie bērni, sieva,
brāļi un darba biedri.

Šā gada 29. novembrī miris Engures virsmežniecības, Stāniņu apgaitas mežsargs

Jēkabs Zaļupis

Sava mūža lielāko daļu, 43 gadi ziedojis, meža — mūsu lielākās bagātības sargāšanai un kopšanai.

Engures virsmežniecība.

Vēlos nopietnā precības nolūkā sarakstīties ar latvju zeltēnēm, no 18—20 gadiem. Esmu lauku māju īpašnieks. Vēstules adr. Ārlavas pagasta „Baltiņos“.

Saimniekam.

Nozaudēta krelsās kājas sieviešu galoša 1. decembra vakarā ceļā no Talsu stac. līdz Pastendes pag. valdes namam. Atradēju līdz nodot Stendes selekc. stacijā, vai zvanīt uz Selekciju 1.

No Laucienes „Stūrīšiem 13. novembrī izskrējis un

nozudis zirgs

Pazīmes: lūksis, ar lauku pieri un krelsās kājas locīta resnāka. Par zirga atrašanu līdz ziņot A. Daņilevičam Stendes pag. „Paiškās“.

Normai nododamu govī mainu pret labu brūno sugas piena govī, piedevam došu 11 ned. vecu sivēnu.

Adr: p. p. n. Ukene, Engelberts.

Paziņojums.

„T. P.“ veselības punkts Talsos paziņo, ka 14. decembrī izdarīs potēšanu aizsardzībai pret difteriju. Vēlāk potēšana nenotiks, pošu trūkuma dēļ.

T. P. veselības punkts.

Dāmas ādas cimdus, 6,5 numura, maina pret Talsos, Zvaigzņu ielā Nr. 1, dārzniecībā, tājr. 116.

Pārdevēja

vajadzīga A. Ozoliņas grāmatu un rakstamlietu veikala.

Kino „Auseklis“
9., 10., 11., un 12. decembrī

Nedēļas apskats № 625.

Viņas pirmais piedzīvojums

Tēlotāji:
Ilze Verner, Johans Riemans.

Jaunatnei ieeja nav atļauta.
Seansu sāk. darbdiēnās plk. 17 un 19, svētdienās plk. 13, 15, 17 un 19.

Ziemassvētkos un jaunā gada laime!

TAUTAS PALĪDZĪBAS JAUNĀS NAUDAS LOTĒRIJAS LOZI

Talsos lozes dabūjamas Ozoliņas grāmatnīcā un pat. b-bas kioskos.

Lozes var pasūtīt arī pa pastu no Tautas Palīdzības Loterijas daļas, Rīgā, iesūtot 8 RM karti lozei un 42 pf. pasta izdevumiem